

Մանկանի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՅՈՒԼԻՍ 21 ԲԷՆԶԵԼՄՊԻՆՉ

ՆԻՒՄԵՐՈ 103

Մանկանի Էֆեմար հափշտակ 6 եանի սէնտէ 300
նիւսիւ վէրիւկ , սէնտէ գրքիւն , բոթա փարսոր տախի
իջնոտ օլարագ , 200 զէ՛ օլուկ , ալ ի՛ք ալլը 100 զէ՛ օլա-
րագ , վէ նիւսիւն տախի 50 տր փարսոր տախիւնադ տր :

Իլանտիւն պէնտէր տախիւն իլին , պի-
րինտի տէֆատա 5 , իլինտի տէֆատա 2 ,
վէ իլինտի տէֆատա 1
էր զուրու իլինտադ տր :

Մէքթուկ վէ սայիւն , իւրանալարա Պաղլէ Գարուսա
խարիճինտէ , գարաղլանտէ իլէ ճաւի շէրիֆ արա եւ-
րինտէ քեային Շաղճը խանընտա , Կարապետ 8 . Գանու-
եանըն 18 նիւսիւն օտաւնա կէտնտէրիլէճէ տր :

ԲԷՄԱԻ ԹԷԼԷԿՐԱՑ ՕՍՄԱՆԼ ԳՕՆՏՕԼԱՐԸ

1 օնտրա , 50 յուլիս :

Եանաճը Ումուսիլնէ

ալլը 271-2

գարանտը 273-4

ԻՍԲԱՆՊՈԼ

ԷՍԱՍԱՐ ՈՒՄՈՒՄԻՅՅԷ

Յուլիս	18	Էն երեքսէք	32-1
»	»	Էն աշաղը	34-32
»	»	Գարանտը	32-6
»	19	Էն երեքսէք	32-21
»	»	Էն աշաղը	34-31
»	»	Գարանտը	34-38
»	20	Ալլը	34-36

Տիւնքի կիւն քէնտիւնգէ մախսուս պա-
ղը մէշղուլիլէթիմը սէպէպիւնտէն Մանղու-
մէմը բէք կիճ գալմը օլմաղին , Թապ ու
նէշը իտիւնիլայ , պու կիւնէ Թէք Խալիմիշ
տր :

— Իքի իւլ կիւնտէն պէրու նէ պիլ , վէ
նէտէ սայիր զաղէթաճըլար Թէլէկրաֆ ալա-
մատըղլարընտն , իքի չիւբէյէ գաշիլ օլ-
մաքտատըլար , եա իլէլլէրճէ պիր պօզուգ-
լուգ օլմաղը , վէ եախսա պէնտնընա միւսա-
րաաթ օլունաճադ միւթի՛նա հալատիս պու-
լունամաղը տր :

ՀԱՎԱՏԻՍՍԹԸ ԽԱՐԻԺԻՅՅԷ

Ենիտէն տէօթ հափշտակ իլին տա-
հա միւթարէքէյէ գարար վէրիւնիկի մա-
լիւմ օլուկ , վէ պու միւթարէքէտէն միւ-
սալահայը մաթլուպէնին նէշէթ իտէճէ-
կի մէմուլի գալիտէն պուլունմադտա տըր ,
նասըլ քի , քեաֆիքէյի զաղէթալարտա
մէզքիւր իւմիտի վերմէքտէ տրիլէր :

Պաղլար , պէօյլէ պիր ճէսիւմ Թէտա-
րիքեաթտան , վէ պիր գաշ մուհարէպէ-
տէն սօնրա սուհուս ինտտէ իլմէսինի ,
մէմուլին խարիճինտէ կէօրմէքտէ տրիլէր ,
հալ պու քի պիլգճէ , ասըրմըղըն կիտիշ
իլգիլգաքնճա , պու գաւտար գան տէօ-
քիւլմէսի տախի ֆէլգ էլ աւտէ պիր շէյ
սայըլա սէզա տըր : զիրա , շիմտիքի ին-
սանլար , էօյլէ էվիլէլ քի ատամլար կիպի ,
շու եա պուլունտէն նէֆասանիլէթ ու իա-

տաաւր ուղղունա գօյուն կիպի գանլար
տէօթէճէք գաւտար շաշգըն տէլիտիլէր .
շիմտիքի գանլարըն պիր տամլար , հէմ
էվիլէլքի գանլարըն պին վէ պէլքիտէ օն
պին տամլար գաւտար գըլմէթլի օլուկ ,
վէ հէմտէ շիմտի պիր Թարաֆտան Թօր
վէ Թիւֆէք գալէպէ իթտիլի հալտէ ,
տիկէր Թարաֆտան տախի , էֆքեարը
ամմէ գալէպէ իթմէքտէ պուլունտա-
ղունտա ասլա շիւբէ եօգ տուր :

Պուլունտա գալմիւնալար , վապա ,
շու մուհարէպէնին էօմիւլ բէքադ սիւր-
տիւ . հալ պու քի , գուհուրա կէլէն
ֆիւթուհաթ , էն աղիւմ , էն աթիլ , վէ
էն գուլվէթլի տէվէթլէրի տիւշարը իլ-
թիւրապ իտիլ , էն աղը եիւզ միլիօն է-
հալիլի գօրգուլթուս , վէ պիր գաշ պին
սէնէլք խօտպինիլք գալատըն եէր իլէ
եէքսան իլլէտի :

Էնի ինսաֆ ինտինտէ , պիր ճէնքտէ
գան տէօթէն էն էանա պիր նէֆէր տա-
խի , գանղի միլլէթ , գանղի տէվէթ , վէ
գանղի մէզհէպտէն օլուրիսէ օլուն , ա-
ճընմաեա շաեան տըր . զիրա , հէքքէսին
գան ու ճանր քէնտիսի իլին պին տէ-
րէճէտէ աղիլ ու պի պահա տըր . տիմէք
տիր քի , մուհարէպէյի մալիւմէլէրտէ ,
Ալսթրիա տախիլինին մաղուպիլէթի ի-
լին սէվիլիլ մէմուս օլմադ ճայիլ տէլիլ
տր . լաքին , Ալսթրիա տէվէթլինն եէ-
նիլմէսի , տէլիլ պաշգա պիր նիլէթէ , իլ-
լա , տէսթթլուգ Թէմէլինին պիր տիրէ-
լինն տահա տէվիլիլ օլմադ նիլէթի-
նէ մէպին , աշուրի մէրթէպէ շաեանը
մէմուսնիլլէթ տր . շիւնքի , ճէնիկէ կի-
րիլէնլէր , վէ գանլար տէօթէնլէր հէր նէ
գաւտար ասիլէրիլ իտէլէրտէ , ասըլ գալ-
լա շախիլլէթ իլգէրինտէ օլմաղլայ , իլ-
լա մէպտէ իլգէրինտէ օլունտա ,
գալիպ կէլէն իլէ մաղուկ օլան էֆքեար
վէ մէպտի օլմուշ տուր . շէօյլէ քի , եէ-
նի էֆքեար Դաւիթի , էսկի էֆքեար Գու-

ղիւթընը եէրլէրէ սէրլէրէ , արթըպ պու-
տան սօնրա , « աէտէմ վէ բէտէրիմ շէօյլէ
իսթ էմիշ իտի , վէ պէնտէ պէօյլէ իսթէ-
րիմ կիպի հուգուգ իտտալարընըն , էֆ-
քեարը ամմէ գուլվէթլինն նիսպէլլէ ,
նէ՛ գաւտար զայիլ շէյլէր օլունգլարընը
պէմէ իպրապ իլլէմիշ տր :

Շու մուհարէպէտէ վապա , Ալսթ-
րիա մաղուկ օլմուշ օլուկ , վէ սուրէթի
զահիլէտէ խայիլճէ գարարտիտէ օլաճադ
տըր . լաքին , հաղըգաթը հալտէ բէք շօգ
քեարը չըգաճադ տըր , զիրա , եէնի էֆ-
քեար տայիլիսին կիրմէյէ մէճպուր օ-
լարագ , իլէրուտէ տիւշէճէյի վարթայի
հէլաքտէն քեամիլէն գուրթուլմուշ պու-
լունաճադ տըր . հալ պու քի , մաղալաշ ,
էկէր իլթալիա վէ Բրուսիա եէնիլմիշ , վէ
Ալսթրիա գալէպէ իթմիշ օլա իտի , նէ՛
հալ քէսպ իտէճէք իտի իլթալեա վէ Բը-
րուսիա էհալիսի , նէ՛ օլաճադ իտի Մա-
ճարար իլէ Լէհիլէրին հալլէրի , գա՛նղի
ուսթա միլմուր , Ալսթրիանըն օլ շէօհ-
րէթեապ Թէքէպիլիսի սէյլէ էօնիւնէ
պիր սէտտ շէքէպիլլէճէրտի . վէ բուհպան
կիւրուհունտէն պէնիլք Սաթիւրալարը-
նը գանղի՛ Թիւրիթէրլէր ալաշղը ֆէ-
լէքաթընտան աշաղը եուլարտեա պի-
լէճէքլէր իտի . հաֆըլ Ալաշ :

Ալսթրիա տէվէթի եէնիլտի , լաքին
օնա հիշ պիր շէյ օլմաղլայ , իլլա պինլէր-
ճէ սէնէլլէրտէն պէրու , ճէմիլլէթի պէ-
շէրիլլէնին մուճիպի խարապիլլէթի օլա
կէլմիշ պուլունտէ , վէ էվրօպա թապիլին-
ճէ տէսթթլուգ , վէ արիսթօգրաթլուգ ,
գօնսէրլաթ էօրլիւք , վէ լէթիլիլիլլէթ
տէնիլլայ , վէ պիլգիմ Սահմանագրուլիւն
տէվիլ լիսանընճա իտէ , պիր ալիլլէ թաշը
կիպի , մէզքիւր մանալարըն քեաֆ-
ֆէյի լէնքլէրինի աքս իթտիլէն « իա-
ւարեալ լոգ » րայիմալ իտիլմիշ , վէ ճիւմ

է արեւմտեան պէրագեր, պիղղաթ Ավսթրիա Եւրոպայի տարի շաղ ու խնաման օլմանա պաշտմը տըր :

— Կաղէթ-տը-Մօսգու Նամ Բուսիս զաղէթ տարնըն յաւիտ 14 թարիսի նիւսխաննա, Էվրօպանըն ահալը հազըրէսի հազըրէսա շու աթիտէքի մանտէ պիր պահա տէրճ խոխիւն տիր :

Քրուսիա տէվլէթի Էվրօպանըն ահալը հազըրէսի թէպէտտիւնի արդու իթմէքտէ տէրիտիր : Էկէր Ավսթրիա վէ Բրուսիա տէվլէթլէրի Ֆրանսա տէվլէթլին պիրէր ալթթ օլմադ իսթէրլէր իսէ, շուսու պլէթլիտիրէր քի, շիմտիէ գատար օլտուղու միսիլու, Բուսիա տէվլէթլին շիմտիտէն սօնրատախի, տէվլէթլին միւշարիլէյհանա թապի օլմադ իսթիմալտէն տէրիլ տիր :

Քիթալիա տէվլէթի Բոմալը արմաղուգնա, Եալընը Վէնէտիյէ մալիք օլմաղու, հիւ պիր թէգատտիւմ իթմիշ օլմանաճաղ տըր : Ավսթրիա տէվլէթլին Ֆրանսա տէվլէթի հազըրէսա իզհար իթտիլի միւթապէաթ, Էվրօպանըն մուլտգէնիսի հազըրէսա պիր ֆանիտէ սանըլմաղուտան պաշտ, մուղաշիր օլտաղ պիր խաթար տախի առտ օլտուսա լանըղ տըր :

Քրուսիա տէվլէթլին Ալմանիան ճէնուպիտէ սանիր տէվլէթլէր թէֆէվիլուղ իյլէմէսի, Բուսիա տէվլէթլին Պալթիգտէ օլտան գուլլէթի իյլին մուղիր տիր : Էկէր Բուսիա տէվլէթի միւսալահանա արգուքէ պուլունաճաղ տըր : Եալըն, տէվլէթի միւշարիլէյհանըն օլ տէրէճէ քէսպի աղամէթ իյլէմէսիտէ, չէյմանը խօշնուտի իյլէ կէօրէմէնէճէ տիր :

Քիթալիա տէվլէթլին, քէնտի մէնֆաթը խաթըր իյլին, Ֆրանսա իյլ վէ Ավսթրիա իյլ Չարգ մէսէյսի զըմընտա իթթիֆաղ իթմէսի իսթիմալտէն տիր : Եալըն, տէվլէթի միւշարիլէյհան, Ֆրանսա տէվլէթլին իթալեանա վէ Ալմանիա տիր : Թաթէօրլիք իթմէսիտէ րույի ըրգա կէօրէմէնէճէ տիր :

— Սէն-Բէթըրպուրկու ընտի գաղէթաւնա շու աթիտէքի մանտէ պիր իմքէրաթօրնաճ օղունմուշ տուր : չէօլէ քի, կէչէնտէ իմքէրաթօր հազըրէթլին սույի գատա օղունտուգտան սօնրա, գուհուրա կէչէն թէֆթիլ ու թէֆէհիւստէն, շու նիյեթթի ֆատիտէն միւղը իճրայէ գօտուլմաղ զըմընտա, մէմալիքի էճնէսիյէտէ նիյէ ճէմիյէթի խաթիլէլէր պուլունաճաղ անլալըմըն օլմաղին, էօլէ առաւարըն մուհաքէմէլէրին պաղմաղ իւզըրէ, խապէթէն պիր ճիւսաթէ մէճիլի թէքիլլէ, միւսիւ կապարէն տախի ընթիւ թայիլն զըլմըն տըր :

— Կէչէն կիւնլէր, Վէնէտիյին Ֆրանսանա թէրթլին պէնան իթտիլիլի սըրատա, իթալեա վէնէտիյի մալիք օլտուգտան սօնրա, Բոմանա տախի մալիք օլմաղ խապատարնտան վաղ կէչէճէ քի սիտիր, Եօլսա պիր բաթըրլուտա օլ Եիւզտէն գօրաճա գմըրը, վէ Ֆրանսա իքի սէնէ Էվլէլի ահանաճէն ահաքէմընճա,

սեպտեմբեր պընտա քէնտի ապէրինի Բաբա հազըրէթլէրի թօրաղընտան սահիհէն չէքէճէ քմիտիր, տէյի սիւալ իթմիշ իտիր : Պու տէֆա ալընան զաղէթալար, իթալեա թարաֆընտան շիմտիլի հալ էօլլէ պիր իտտաա էսէրի կէօրիլմէյիւ, վէ հաթթա, Բոմաա մուլլիմ ֆրանսա սէֆիլի Մ. Գօնթ տը Սարթիթ ճէնապլէրինին, հիւքիլմէթի ճիւսանիլ յէսինէ հիւ պիր թարաֆտան թէսալլու թ օղունմանաճաղըն, վէ սեպտեմբեր ահանաճէսինին մէվլէլի իճրայէ գօնուլաճաղըն Բաբա հազըրէթլէրին պէնան իյլէտիլինին, վէ Ֆրանսա ապէրիլին Բոմա թօրաղըն թէլք իթմէք իւզըրէ հազըրլանմաղտա օղունմուշ խապէր վիթմէքտէ տիր :

Շու հապատիսէ նազարէն, վազաա, իթալեա թարաֆընտան Բոմա հազըրէտա պիր թէսալլու էսէրի կէօրիլմէյիւ, չէճէ կիլի տիր, Եալըն, քէնտիլէրինտէն պաշտ, քէնաֆթէյի իթալեալըն պիրլէշտիլինին կէօլլէլիլէ կէօրմէքտէ օլտան, վէ Բաբա հիւքիլմէթլին գարըն գալպէն լանէթլէր օղունմաղտա պուլունան Բոմա էհալիսի, Ֆրանսալը ապէրիլ չըգըրգտան սօնրա, բահաթ տուրաճաղ ֆաթըր, իյլթէ սաղ մէսէ պուլունաթըր, վէ պու պաղտէ րուհապն կիւրուհու նուն պիլալէն զիյատէ իւմտի պուլունմաղըրտան, պիլալէն զիյատէ էսէրի էսէթ իպրաղ իթմէքտէ տիր :

— Խաթանպուրա Էվլէլէրի խաթալարտան չօղար, խաթալարըն պիրէր չէճէ Եաթըրըրըր իմիշ. նաթըրի Եիւզէրճէ չէճէլէրին պիւսալըն հալեա կէօրիլմէքտէ իսէ տէ, չօղարըն վաղըրլար պիլմէյիլ քիմէլին պօղաղարընտա էքչիլմէքտէ օղունմուշտան, սուլարը գուլունմուշ իտուկի կէօրիլմէքտէ տիր :

Շու խաթալարըն աղամէթի թիւրքիւտա Եիւզէրճէ սէնէտէն պէրու թալընը իքէն, Լօնտոտա իսէ տահա Եէնի թանըրըրտան, պաղը զաթար պէյնլէրինտէ պիր ուլունվլէթ թէքիլլէլէ, խապատըն իյլին չէճէլէր Եաթըրընտա պաշտմընտա, վէ շիմտիլէ գատար Եաթըրըրըր չէճէլէրին սալըր 140 դըլթանա պալիլ օլմուշ տուր :

Շու ուլունվլէթէ Հիւնոլի քիպարգա տէնին պիրիսի պին լիւա վէրտիլի կիլի, գատըն պիրիսի տախի քէգալք պին լիւա վէրմիշ իսէ տէ, իսմինին կիլիտէ գալմաթըն միւրաա իյլէմիշ տիր :

ՀԱՎԱՅՍԻՍԹԵՐ ՏՈՒՆԻՍԷ

Մէհտի իւլալի սալթանաթ, տէվլէթլու իսմէթլու Սուլթանը ալիլէթիլ շահ հազըրէթլէրինին, սարաֆըր Երաթէթի սէնիլէլէրի իյլ միւպահի, միւթէպէրաւնը սարաֆանտէն Մըսըրը-օղըն Եալ :

տէթլու Պօղոս պէյ հազըրէթլէրինէ, իւլթպէի իւլեա սընըթը Էվլէլի թէվլէթի իյլէ, իքիլմէ իւլթպէտէն պիր գըլթա նիշանը ալիլ Օսմանի իհսան պուլունմուշ տուր :

— Պու կիւնլէրտէ հէրքէսին նազարը տիգաթըն մալիլէ մէսէլէսի տալթիլ խալ, վէ Էսհամը-ուլունմիլլէ իսէ, չօղարըն մէրաղըն մուլիլ օլմաղտա օլտուղունտան, օլ խուսուսարճա մէսմուլիլ օլտան պաղը խալըն հապատիսլէրին պէնանմա միւսալարաթ խալիլ :

Էսհամը-ուլունմիլլէն Ֆալիլլէրի թէտիլլէթի իյլին, միլլէթիլիլտէն պուլունան պիր գալ միւթէպէր զաթարտան միւրէթթէպ օլտան պիր գուլմանա թարաֆընտան, պիր միլիոն լիւա խալիլլէթի ճէլիլլէլ իսթիլըրաղ վէրիլլէթիլ, վէ Եօնիլմիւզտէքի աղաթթա սընտա, պու Եաթըրլարտա ճէլլ օղունմուշ օլտան ըտիլլէր միւսթէնա թուլթուլթուլարըն հալտէ, քէնաֆթէյի մէմուրինին պիրէր մաալարըն իթա օղունաճաղ, վէ թարաֆը Էյլէթի հազըրէթի ֆատիլ շահտէն, մալիլլէ խալիլլէթի ճէլիլլէսին 15 պին քիսէ աղճէ թէլք վէ իհտա պուլունաճաղ, վէ Գօնսօլիլլէրին քէալիլլէն օլթաաաա գալարընտա նիլլէթի խալիլլէթիլլէ, միլլէրին տէյի Ֆիլթաթլարըն նիւպէթլէ Եիւզտէ 7 չէր գուրուշ պիր վէրիլալընաճաղ մէմուլթաաա տըր :

— Տիւնքի Գուրիլլէտէ, Հալէպտէն կէլէրէք տէրճ խոխիլն պիր մէքթապտա, Նիկոդոս Եալիսիպուս հաղըրտա շու աթիտէքի պիր պէնա օղունմուշ տուր :

— Էրմէնլէրին Սիս կաթուղիկոսարը պուլունտան պիր սէնէ Էվլէլ վէֆաթ իթմիշ օլմաղին, բաթըրլարտան թարաֆընտան պիր Եէնիլլինին ինթիլաալ միւրաա օղունմաղտա իքէն, հազըրտա իյլ սէյլլէնմէքտէ օլմանան Նիկոդոս Եալիսիպուս նամ գաթ, Էրմէնի քիլիսէսի դալմանիլլէն մուղալիլ օլտաղ քէնտիլլին կաթուղիկոս թաղուս իթաիլիլ օլտալ, վէ միւմալիլլէյիլ իսթանպուլ ճէլլլէն տալիլ, բաթըրլարտան Պաղը-Ալի թարաֆընտան պիր գըլթա Էմիլ ալի թահալիլ իյլէթիլ իսէտէ, միւմալիլլէյիլ գաթ շիմտի Հալէպտէ պուլունաղաղ, ճէվլէթ բաշա հազըրէթլէրինին հիւմալլէթլին խաթիտա իյլէմէքտէ տիր :

— Բաթըրլարտան պուլունտան իքի պմուղաաաա Մանդուլէ ալէյհիսէ պիր թաղըմ իթիլիլալը միւնտէրիլ օլտաղ, Պաղը-Ալի պիր թաղըր Եաղտըրտան սօնրա, մուհաքէմէ օղունմաղ իւզըրէ, նիլալմէն թարաֆընտան պիր վէլիլ իսթէնլիլլէ իտի. հալ պու քի, իլլէթիլիլիլլէ նազարէն, պու վէլլէ թալլէն իթմէք խուսուսու պիր աղ սըրընա կէլիլիլլէտէն, պիլա մուհաքէմէ պիր հիւքիլլէ իճրաալնա խալիլլէլ չալընմըն իսէ :

տէ, Տէվէթին նիգամներն, պիր Բաթ-
րիքիսանէ խաթիրը իւրն աւագ ալիքնա
ալընամանաճաղըն կէօրտիւ կիւնտէն . . .
մահզուն ու միւքէտտէր շիմտիյէ գա-
տար պէքլէմիշ, վէ պիզիմտէ շու միւտ-
տէթճէ սիւքիւթ իթմէմիյէ սէպէպիւ-
եթ վէրմիշ իտի .

Տիւնքի կիւն ալտըղմըզ մալիւմաթա
նազարէն, Բաթրիքիսանէ պաշ քեաթի-
պի Գիտըզ Էֆէնտի վէքիլ թայիին օլու-
նարագ, Էվէլէքի կիւն Պապը-Ալիյէ կէօն-
տէրիլմիշ տիր . տիմէք տիր քի, Մանզու-
մէ մուհաքէմէյէ հազըր օլուպ, վէ արթըր
սիւքիւթ իտի պէր թարաֆ իթմէլէ տիր .
— . . . միւլէլիք .

Պու տէֆա զազէթայի միւթէպէրի-
նիզին 101 ինճի նիւսիսիսիտէ, Աֆիօն-
Գարա-Հիսարը թարաֆնտան, սապըզ
Էնգարէ առաջնորդու Մկրտիչ եպիսկո-
պոսա պաս պաեաղը իլթիմաս վէ թէ-
սահուպ սուրէթինտէ, Բաթրիքիսանէյէ
կէօնտէրիլմիշ օլան 20 իմզալը պիր մահ-
զէրին սուրէթինի, վէ պա խուսուս տէ-
րունիստէ միւմալիէյէ շախսընա վէրի-
լէն Ֆէվզ Էլ աոտ սըֆաթարը, վէ միւ-
տահանէճէ վէ միւրալիճէ իթմիմալ օլու-
նան լուղէթլէրի (1) օլուտուլումուս
զայէթլէ հօշումա կէրտիկիստէն, հադ-
գանիյէթ վէ ինսանիյէթ ըրայէթէն, շու
ալթիտէքի պաշ, թաշիր, վէ սուր պի-
թարաֆ ու պիմիւրանէլէրինէ թէսիւր գը-
լնարագ, զազէթանըզ վաքըթարըյս
նէշ օլունմասը խուսուսուստա հիմմէթ
պուլուրմանըզ մէրճու տուր .

Էնգարէ ժողովուրդու քէնտի վանք-
լարնտան տօլայը, միւմալիէյէ եպիսկո-
պոս իլէ օլան մուհասէպէլէրինի պիր ա-
նէվէլ րույնէթ վէ թէսիլիսիսիսէ պա-
գըլմասը խուսուսուստա, Ալգային վար-
չութիւնա մարտ 3 թարիսի պիր իսթի-
տա եազըպ, թարաֆլարնտան պիր վար-
դապետ վէ պիրտէ աշխարհական օլարագ,
լէքի քիշէ ինթիսապ Էտիպ, վէ մուհասէ-
պէ տէֆթէրինիս այնըն տախի միւմա-
լիէյէլէրին եթտէրինէ թէսիլիսիսիսիսի
պօլ Բաթրիքիսանէսինէ իրաալ իթմիլէր
տիր .

Էնգարէ ժողովուրդու միւմալիէյէ
եպիսկոպոս հազըրնտա էյի, եա քէօթիւ-
խոտասարնա չըղըմալըզ, անճագ պիր
միւտտէթտէն պէրու պաղըրըզ չաղըրըզ
իշիտիլմէմիշ, վէ եիւզ իւսթիւնտէ գալ-
մըշ պիր հիսապըն թէսիլիսիսիսի հազըրն-
տա, րէճա թարըղնտա պիր արզուհալ
եազմըշար տըր . տիմէք տիր քի, Աֆիօն-
Գարա-Հիսարըն ժողովուրդու տանը-
չըլաճագ պիր շէյ Էօգ տուր . . .

Օնլար տէֆթէր վէ սէնէտ կէօսթէ-
րէրէք, հիսապլարնա պաղըրըզ, իհգա-

(1) Կէօրիւնիւր քի Աֆիօն-Գարա-Հիսար-
լուր մէզքիւր մահզէրտէ իսթիմալ իթմիլ-
լէրի լուղէթլէրին վէ ճիւլէթլէրին մանալա-
րըն պիր էյիճէ պիլմէմէքտէ տիրէր .

զը հազգ օլունտու տէյի իսթիտա իթ-
միլէր տիր, վէ Բաթրիքիսանէսինտէ պաշ-
լըճա պօրճու վէ հազգանիյէթին իլթի-
ղասընտան տըր, միւմալիէյէ եպիսկոպո-
սու Ասիթանէյէ ճէլպ վէ մուհասէպէ-
լէրինէ առալէթ իւզըն րույնէթ իթ-
մէք . Էնգարէ ժողովուրդու էյէր հազըլը
չըգտը իսէ, նէ՛ ալեա, էյէր պուշուն
մուղայիլի թէպէտուն օլունտա, օլ վա-
ղըթ պիր պիսուշ առաւըն հազըրնտա
իլթիլարաա պուլուրնուշ օլուղըրըր ի-
չին, օնլարա իլթիլա իտէն ճէպըլ թախ-
սիա վէ միւմալիէյէ եպիսկոպոսու հազը-
լը օլուղըրուհու զազէթալար վաքըթա-
սըլա ալէնէն իլան իտիլէպիլիլէր . Ծո-
գաթ Բաթրիքիսանէ Էրինէ քէլ Էվէլ քէն-
տի Էսկի ուսուլու իւզըն տէվալ իթմէք-
տէ օլուղըրնտան, մէրդուլ ժողովուր-
դուն նիւսաղըրնա կիւշ իթմէտի, վէ շիմ-
տիլէ տէկին միւմալիէյէ եպիսկոպոսու,
շու գատար եազըն պիր եթրտէն իսթան-
պօրա ճէլպ իտէմէտի, վէ եախօա իթմէք
տըղու իթմէտի .

Պու եէնի պիր շէյ տէյիլ տիր . Էլան
միւմալիէյէ եպիսկոպոսու իլթիլէրի
թէառտի ու զուլմ . . . Էիւզիւնտէն Մը-
սըր . . . Էհալիսինի Ֆիդան ու Ֆէր-
եառարը արշա թէրֆի գըլնմագտա
տըր . . .

Իլթէ իշպու հալտէ օլուպ, վէ միւ-
մալիէյէ եպիսկոպոսուտա նէ՛ էթվար
ու ալեաղտա, վէ նէ ալէլ ու մէշէպ-
տէ պուլուրնուղու հէր քէօն ին-
տիստէ շէմ կիպի զահիր վէ պահիր ի-
քէն, 800 Էհալիսի պուլուրնա Աֆիօն-
Գարա Հիսարընտան, Էրիլիմի քիշէ(պէլ-
քիտէ պիր . . . քիշիտէն թէշվիգ օլու-
նարագ) քէնտիլէրինէ րաճի օլման շէ-
յէ միւտալիէլէ իտէրէք, գաղըպ մէզքիւր
արզուհալ գարըն պիր մահզէր եազմա-
լարը, վէ զազէթա վաքըթարըյս տախի
նէշ իթմիլմէլէրի, տօղրուսու բէքաճա-
լիպ վէ զարայիպ նէվիստէն կէօրիւ-
միւշ տիր, վէ իւլէմա վէ ուգարա նէզ-
տիստէ թայիլիպ վէ պիսանէ ալէյէ ա-
ճընմանա շայեան պիր հալ օլուղըր մա-
լիւմ տուր .

Աֆիօն Գարա Հիսարըլարըն տէյիլ
800 իւ . իլա 20 քիշիսի նիշին պու իշ-
միւտալիէլէ իտիեօլար . (Էհլի իտրաք-
լարա մալիւմ տուր) .

Չիւնքի միւմալիէյէ եպիսկոպոս մէ-
մուրիյէթի հէնկեամընտա «պիր գաշ
տէֆալար պէլտէլէրինէ օղայըպ (չիւպ-
հէսիգ պողի նամ վէրկիյի թօրլամագ ի-
չիւն), մէքթէպ վէ քիլիսէլէրինճէ բէք
չօգ իճրաալթը րուհանիյէ վէ ճիւմանի-
եթ, վէ Էսէրի Էպէտիյէսի վուզու պուլ-
մուշ իմիշ . Չիւնքի «չիւմէն սօնրա կէ-
լէճէք օլան առաջնորդլարտաա (օնու-
նիպի պիր զաթը ճէլիլ սըֆաթը . . .)
կէօրէպիլէճէլէրի իհթիմալին տախի-

լինտէ . տէյիլ իմիշ . (այ սամա պիրտէ
բէյրամպէլլիք) .

Չիւնքի, «Պահմանաղըրթիւն աշ-
քեամընճա . . . հիսապ մատտէսի էք-
սէրիյէթ օլան վիճակտա կէօրիւլէճէք
իմիշ .

Չիւնքի «Էնկիւրիլիլէր քէնտի վանք-
լարընտան սահիպի տէյիլէր . իմիշ .

Չիւնքի, «պի զարի հազըրն տալա
աշըպ, չօգ մէսալիլի իտիեօլար . իմիշ .

Չիւնքի, «հիսապ արամագ քիլիստոն-
եալըա եազըլմագ . իմիշ .

Չիւնքի, «Էէյիլ իլէնլէր եալընըզ
քէնտիլէրի իմիշլէր . (1)

Աճայիպ, մէրգու ման 20 քիշէ միւ-
մալիէյէ եպիսկոպոսու «պիր գաշ տէ-
ֆա . պէլտէլէրինէ կիլմիշ օլմատըյս,
նաալիլէլէ մաալ օլուղըրնու նաալըն-
լարընտան . վէ շու իթմիլի «ուսուտու-
մագ Էյիլքէլլին . վէ «Էսէրի Էպէտիյէ-
սիլիլին . նէ թարգ շէյլէր օլուղըրըր
նիշին շիմալիէտէք ալէնէն նէշ իտէրէք,
թէշէքքիլլէրինի չպէյան իթմէմիլլէր
տիր . տիմէք տիր քի, մէրգու ման զաթ-
լար Ֆէրիլէի զիմմէթլէրինի թանըմա-
եարագ «Էյիլ պիր զաթը ճէլիլ սըֆա-
թըն ուսուտուլմագ Էյիլքէլլին . . . քէօ-
շէի իհալ ու Ֆէրամուշտա կիլլէմէլէ-
րի իլէ, միւմալիէյէ եպիսկոպոսա գարըն
պիր պիլիլէք իսանէթլիքտէ պուլուրն-
մուշլարտըր, ալէնիլսէ ճայիպ տէյիլ մի-
տիր .

Վանքըն հիսապլարը խուսուսուստա
առաջնորդըզ մաղարըրնտան վիճակա-
րա աանըլըմագ գաթիլէն պիր պօրճ տէ-
յիլտիր, պախուսուս միւտալիլէլէ
օլան առաջնորդ, ուգագ պիր մահզէրտէ
պուլուրնուղուտան, Բաթրիքիսանէյէ
եաղըլմագ եալընըզ պօրճ տուր . վէ տէ-
յիլ մէրգու մանըն տէալիլլէրի կիպի էք-
սէրիյէթ պուլուրնան վիճակտա կէօրիւ-
մէսի լսզըմ կէլիլ .

Իմտի ոտարըզ օլ Էրիլիմի քիշէյէ, Էիւ-
կիլլիլլէլէր, միւմալիէյէ գարըն նիշին
«պիլիլիլի հազըրն տալա աշմըշ օլու-
եօլար . . . նիշին քիլիստոնեալըա եա-
ղըլմագ իմիշ . . . նիշին . . . նիշին, Նիշլի-
պու իշէ միւտալիլէլէ իտէրէք, վանք
մուհասէպէլէրինի պաղըլմասընա մանի
օլմագ արզուսիլտէ տիրլէր . պուհա թէ-
լաշ նէ՛ լազըմ . . .

1866 յուլիս 20 . * * *

— . . . Էֆէնտի .

1866 յուլիս 14 Էտիրնէ .

Կէչէն հաթիա Ասանա առաջնորդու Ա-
րիսապէս եպիսկոպոս, Խաս-քէյ քարողի-
չի Նիւսէս եպիսկոպոս, Մկրտիչ վարդապետ
Խրման, վէ Յակոբոս վարդապետ Չիլիսիլի-
եան նաման տէօրթ եկեղեցականառաջնորդ-
ըլարըն իսիլլէրի պալասընտա կէօսթէրիլ-

(1) Կէօրիւնիւր քի մէրգու ման 20 քիշլիլէր
Էնկիւրիլիլէրտէ պիր րայ պէքլէրլէր իմիշ .

միշտ օրան պիր պիւնիւք քեազըտ իմզալաթ-
տըրըրընթորուտու. պու հաջիթա պաշգա պիր
քիւֆիւլէ քեազըտ շու մագսէտի թէգատ-
տիւմ իթմէք սէվտասը իլէ, տիկէր պիր ա-
նաֆօր չըգարմը մէյտանա, իչինտէ եազը-
ւը քի պիզ Էտիրնէլի Մեսրոպայ եպիսկոպո-
սու առաջնորդ իսթէրիզ տէյի, միլլէթ քեազ-
եապը պու եէնի անաֆօր իլէ կէչէն հաֆթա-
քի իմզալանան քեազըտուա էլլինտէ օլարագ,
շարշը, բաղար, տիւքքեան, օտա, մաղազա,
գահիլէ, գաղինօ վէ մէյտանէ հէր եէրէ տալըպ,
րասթ կէլտիյի Հայա եէնի անաֆօրու իմզա-
լամասընը թէքիլիֆ իտէր, վէ պազը Էվլէ-
քինտէ իմզասը օլան քիմսէլէր, իքլինճիսինի-
տէ իմզալամագ իսթէտիքլէրինտէն, Էվլէքին
տէքի իմզալարընը երըթարար. վէ պազըսը
գօվար, պաղըսը մէզագա ալըր, քիւլի սէօյէր,
քիմի լանէթ օգուր, քիմի տէր քի պիզ Սար-
գիս եպիսկոպոս տէվրինի ունութմամընը
տըր, պիր տանա տօլապա կէլմէյիզ, քիմիսի
տէր քի օնուկ պէտտուաւընտան պէօյլէ օ-
լուեօրուպ, հոգեւոր Էվլասը կէլսինտէ հայ-
րընըն պէտտուաւընը չըգարսըն, քիմի տէր
քի շունուկ շուրասընա պիր վարդապետ կէլ-
սին, գաւաղանըլան վեղարը իլէ չէնքիլ չը-
նորճըլու ժամտա տուրտուղունու կէօրէլիմ-
տէ, Գօյուն օլուն գուրտ օլուն նէ օլուր-
սա օլուն, քիմի Էվլէքին տէօրտէն պիրի-
նէ օլուրսա իմզա վէրիլիզ, եօգսա պիլ եէրիլ
վարդապետ իսթէմէյիզ տէր, վէ քիմիտէ պի-
ղիմ առաջնորդ հիլ իլթիլգամըզ եօգ տուր
հաղըր պէօյլէ սըղըլթըսըզ էյիկիտիյօրուտուգ
եա, վարդապետ կէլիլսէ քիլիսէյէ կիթ-
մէքտէնտէ վագ կէչէրիզ, Խշթէ տանա պու-
րայա պիր առաջնորդ կէլմէյտէն պիր գաշ
կիւն գարֆընտա միլլէթ տէօրթ պէշ գըսմա
թագսիմ օլուր, Էկէր կէլէճէք օլուրսա քիմ
պիրի տանա գաշ գըսմ օլաճագ տըր, վէլ
հասըլ գեր Մեսրոպ սրբազան Էկէր Թրապու-
զանը թէք Խտիպ Էտիրնէյէ առաջնորդուգ
սըֆաթը իլէ կէլէճէք օլուր իսէ, Էքէյիճէ
միւրվէթէ էրէճէք տիր:

— Իսլահատ տայիր թարաֆը վէքեա-
լէթի մութլագաւէ իսթապէն, պալեապը
Խաթթը-Հիւմայուն իլէ միւլէշշաշ շէ-
րէֆտուտուր օլան ֆերմանը Ալինին սու-
րէթի տիր:

Մանգալի 102 Էվլէ Էթիկէթի պէլլէ:

Վէ Էյալաթ վէ Էվլէյէ մէճիլիլէրինտէ,
թէպոտայը Միւսլիմէ վէ իսէվլէյէ վէ սա-
լիլէտէն պուլունան ազանըն Էմրի ին-
թիլապարանը, պիր սուրէթի սահիհէե
գօյմագ, վէ տրանըն տօղրուճա զու հուրի-
նի թէէմին իլլէմէք իչին, իշ պու մէճ-
լիլէրին սուրէթի թէքիլիպ ու թէշքիլ-
լէրի հապընտա օլան նիզամաթըն իսլա-
հընա թէշէպարիւս իլէ, տէվլէթի Ալի-
յէմ, նէթիճէյի արայը վէ վէրիլէն հիւքմ
ու գարարը սահիհէն պիլմէք, վէ պուլունա
նէզարէթ իթմէք Էսպապ ու վէսայիլի
միւսսիլիլէսինին իսթիհսալընը միւթա-
լաա իլլէմէսի, վէ շիւնքի պէլ ու ֆի-

լուլթ, վէ թասարուլթը Էմլաք ու ա-
գար մատտէլէրի հազգընտա օլան գա-
վանին, քեաֆֆէյի թէպապի Միւլիւ-
քեանէմ հազգընտա միւսալի օլուր-
ղունտան, գալանինի տէվլէթի Ալիյէմէ,
վէ նիզամաթը գապըլթայի պէլէտիյէե
իթթիպա վէ իմթիսալ իլլէմէք, վէ ա-
սըլ եէրլի Էհալինին, վէրտիլլէրի թէ-
քեալիլի վէրմէք իւզլէ, Սալթանաթը
սէնիյէմ իլէ, տիւ վէլի Էճնէպիլէ պէյ-
նինտէ եափըլաճագ սիւլլէրի թանգիմէ-
տէն սօնրա, Էճնէպիլէ տախի, թասար-
լուլթը Էմլաք միւսապտէսինին իթա օ-
լունմասը, վէ թէպապի Սալթանաթը
սէնիյէմին քեաֆֆէյի իւզէրինէ թարհ
օլունաճագ վէրիլի վէ թէքեալիլի, սը-
նըք ու մէզէպլէրինէ պագըլմաեալագ,
պիր սուրէթտէ տիւզ օլունմագտա իտու-
կինտէն, իշ պու թէքեալիլիլին, վէ ա-
լէլիսուսուս աշարըն տիւզ ու իսթիլի-
սընտա վուգու պուլմագտէ օլան սուլի
իսթիլմալաթըն իսլահ թէտապիրի սէ-
րիսալ միւթալաա վէ միւզաքէրէ օլու-
նուպ, աօղրուտան տօղրուեա տիւզ վէր-
կի իթմէք ուսուլլինին փէյտէլիլիլ իճ-
րասը գապիլ օլուրգճա, վարիտաթը տէվ-
լէթի Ալիյէմին իլլամ օլունմասը ուսու-
լլին եէրինէ, պու սուրէթ իթթիլապ
գըլընըպ, ուսուլի հալլէյէ ճարի օլուրգ-
ճա մէմուրինի տէվլէթի Ալիյէմ իլէ, մէ-
ճալիս ազալարընը միւզալէտէլէրի ալէ-
նէն իճրա օլունաճագ օլան իլթիլգամաթ-
տան պիրինի տէր իւհտէ իթտիլմէլէրի
վէ եա պիր կիւնա հիսսէ ալմալարը,
միւճագաթը շէտիտէ իլէ մէն գըլընմա-
սը, վէ թէքեալիլիլ մահէլլիլէ տախի
մէհմա Էմքէն մահսուլթա իսլալ վէր-
մէյէճէք, վէ թիճարէթի տախիլիլէե
մանի օլմաեաճագ սուրէթտէ վագ ու
թայիլին օլունմասը, վէ ումուրը նաֆիս
իչին թայիլին վէ թախիս օլունաճագ
մէպալիլի միւնասէպէե, պէրլէն վէ
պահրէն ինշա վէ իհտաս օլունաճագ
թուրուգ ու մէսալիլէտէն իսթիլիլաթ
իտէճէք օլան Էեալաթ վէ սանճագար-
տա վագ ու թէէսիս գըլընաճագ վէրիլի
մախսուլէր տախի իլլամէ իտիլմէսի, վէ
Սալթանաթը սէնիյէմին, պէհէր սէնէ
իչին, վարիտաթ վէ մէսարիլիլաթ տէֆ-
թէրինին թանգիմ ու իրայէսի հազգըն-
տա, մուսալիսաթէն պիր նիզամը մախսու-
եաթըլըն օլուրղունտան, պուլունա թէ-
մամիլի իճրայի ահքեամընա իթինա օլուն-
մասը, վէ հէր պիր մէմուրիլիլէթ թախ-
սիս գըլընմըն օլան մասալարըն հիւսնի
թէսվիլիլէսինէ միւզալէթ գըլընմասը,
վէ հէր պիր ճէմաթընը րուէստալարը,
թարաֆը Էքէթիլիլ Դահանէմտէն թայ-
իլին օլունաճագ պիրէր մէմուրլարը, թէ-
պապի Սալթանաթը սէնիյէմին ումու-
լլինէ պիր վէ րաճի օլան մատտէլէրին
միւզաքէրաթընտա, Մէճիլիլ վալեաթ

պուլունմագ իւզլէ, մաղամը ճէլիլի վէ-
քեալէթի մութլագամտան մախսուսէն
ճէլպ օլունուպ, վէ իշ պու մէմուրլէր,
պիրէր սէնէ իչին թայիլին գըլընըպ,
պուլնար, մէմուրիլիլէթիլինէ պաշա-
տըլարը կիպի, թահիլիլ օլունմալարը,
վէ Մէճիլիլ վալեանըն ազասը, կէրէք
ատի վէ կէրէք ֆէվգէլաթ վու-
գու պուլան իճթիմալարընտա րէյ ու
միւթալաալարընը տօղրուճա պէյան վէ
իթաթ իթմէլէրի, վէ պուլունտան տօլայը
ասլա րէնճիտէ օլունմամալարը, վէ Էֆ-
սատ, վէ իրթիլիլապ, վէ իթիսաֆէ տա-
լիլ օլան գալանինին ահքեամը քեաֆ-
ֆէի թէպապի Սալթանաթը սէնիյէմ
հազգընտա, հէր գանդի սընըքտա,
վէ նէ տիւրլիլ մէմուրիլիլէթտէ պու-
լունուրար իսէ պուլունսուլար, ու-
սուլի մէշուալարնա թէվլիլգան իճրա օ-
լունմասը, վէ տէվլէթի Ալիյէմին թաս-
հիհի ուսուլիլ սիքքէ իլէ, ումուրու մա-
լիլսինէ իթիլապ վիլէճէք պանգա մի-
սիլու շէյէր եալիլըպ, Մէմալիլիլ մահ-
րուսէյի Դահանէմի, մէնպալի սէրվէթի
մատիլիլիլ օլան խուսուսաթը իլթիլգա
իտէն սէրմայէլէրին թայիլինիլէ, վէ
մահսուլթը մէմալիլ Դահանէմին նագ-
լի իչին իճապ իտէն թուրուգ ու ճէ-
տալիլին քիւշաթըլա, վէ Էմրի զիրաթ
ու թիճարէթին թէվաասիլինէ հալիլ օ-
լան Էսպալըն մէնի իլէ, թէսհիլաթը
սահիհէնին իճրա օլունմասը, վէ պու-
նուն իչին, մէարիլիլ ու ուլում վէ սէր-
մայէլի Էվրօպալտան իսթիլիլաթտէյէ պա-
գըլմասը Էսպալընը պիլլէթալ միւ-
թալաալարը, փէյտէլիլ մէվլէլի իճ-
րայէ գօնուլմասը մատտէլէրինտէն իսլա-
լէթ օլմալը, սիքքի Սալթանաթի սիւ-
թուտէլիլէմի միւշարիլիլ սիլ, իշ պու-
ֆէրմանը ճէլիլ իւլ իւնվանը Միւլիլքեա-
նէմի ուսուլիլ իւզլէ, կէրէք Տէրի-Սէ-
ատէթիմտէ, վէ կէրէք Մէմալիլիլ Դա-
հանէմին հէր պիր թարաֆընտա իլան
ու իշաալթիլ, խուսուսաթը մէշու-
հանըն, պալեաթտէ պէյան օլունտուղու
վէճ իլէ, իճրայի իլթիլգալէրինէ, վէ
պուլունտան պէօյլէ ահքեամը ճէլիլսինին
տայիլմա վէ միւսթէմիլլէն մէրի իւլ իճ-
րա թուլթուլմասը Էսպալը լաղմէ վէ
վէսայիլի գալիլիլսինին իսթիլիլալ ու իս-
թիլքմալը խուսուսուլունա, պէզլի ճիւլի
հիմմէթ Էյլէյէսիլ, շէօյլէ պիլիլսիլ, ա-
լէմմէթի շէրիլիլմէ իթիլմատ գըլաթը:
Թահիլիլէն ֆի Էվայիլիլ շէհիլ ճէմա-
տի իւլ ալարը, սէնէ Էսնու վէ սէպիլ
վէ միլիլին վէ Էլի:

ՍԱՀԻԳ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱԳԵՏ Թ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԵՐ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆԵՑԷ
ԳԵՑ-ՕՂԼԱԿՏԱ ԶՈՂԴԻ ԶՈՂՏԱ, ԶՈՒՐԴԱԶ ԱԳՏԱԼԼԵԿ
ԳԻՐԱՅԷՐԷՐ ԳԱԶԵՐԵՆՏԱ ՆԻՄԵՐՈ 519: